

Θεατρική κριτική: «Ἡ Χιλὴ θὰ νικήσῃ»

Σήμερα είναι κοινὸς τόπος γιὰ τὸ ποιὸς ἔρριξε τὸ καθεστῶς τοῦ Ἀλλιέντε. Ἀλλὰ ποῦ βρίσκεται ἡ «τραγωδία» τῆς Χιλῆς; Στὸ ὅτι ὁ Ἀλλιέντε προσπάθησε νὰ στερεώσῃ ἓνα νέο καθεστῶς ἀντιμετωπίζοντας τοὺς ἐσωτερικοὺς καὶ ἐξωτερικοὺς ἐχθροὺς; Στὸ ὅτι ἀντιμετωπίζοντας αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς εἶχε ν' ἀντιμετώπισῃ καὶ τὴν ὑπονόμευσή του ἀπ' τοὺς ἐξτρεμιστές; Στὸ ὅτι ἔμεινε σχεδὸν ἀδοήθητος ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς συμμάχους τοῦ τῶν ἄλλων χωρῶν; Στὸ ὅτι ὁ Πρόεδρος πολέμησε μὲ τὸ ὄπλο στὸ χέρι; Ὅλα μαζί. Ἀλλὰ κυρίως στὸ γεγονός ὅτι ἓνας λαὸς ἔδινε τὴ μάχη γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία καὶ ὀνειρευόταν τὸ σοσιαλισμὸ τῆ στιγμῇ ποὺ ἡ Χιλὴ, ἀδοήθητη σχεδὸν ἀπὸ παντοῦ, εἶχε προγραφεῖ ἀπὸ τοὺς ἀμερικανοὺς ἱμπεριαλιστές, πολὺ πρὶν ἀπὸ τὴν ἐγκαθίδρυση τοῦ Ἀλλιέντε.

Τὴ διαδικασία αὐτῆς τῆς τραγωδίας, ἀλλὰ κυρίως τὴν «ἄγνωστη» εἰκόνα τῆς σημερινῆς Χιλῆς, θέλησε νὰ δώσῃ ὁ δραματογράφος. Ὁ Χουάν Φοντόν μᾶς εἶναι ἄγνωστος. Ἴσως εἶναι τὸ πρῶτο του ἔργο. Πάντως «Ἡ Χιλὴ θὰ νικήσῃ» εἶναι ἔργο βγαλμένο ἢ ἀπὸ ἔμπειρο συγγραφέα ἢ γραμμένο σὲ μιὰ εὐφορὴ στιγμῇ θεατρικῆς καρποφορίας. Παρ' ὅλο τὸ συνθηματολογικὸ του τίτλο τὸ ἔργο ἔχει μιὰ θαυμάσια θεατρικὴ φόρμα. Σὲ μιὰ ἀλληλουχία λιτῶν σκηνῶν ἔδωσε ἀδρὲς εἰκόνες ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ζωὴ τῆς Χιλῆς, ἀπὸ τὸ μηχανισμό τῆς βίας, ἀπὸ κοινωνικὰ προβλήματα, ἀπὸ τὴν ἀντίσταση τῶν ἀντιδικτατορικῶν δυνάμεων. Χωρὶς νὰ «πολιτικολογή» ἐ-

βγαλε στὴν ἐπιφάνεια ὅλες τὶς ἀπώσεις τῶν ἀντιστασιακῶν δυνάμεων, ποὺ πολλὰς φορὲς χωρίζουν τὴν ἐνότητα. Ἀφινε στὸ θεατὴ νὰ κρίνῃ ποιὰ εἶναι ἡ σωστὴ ἀποψη, κι' ἔδειξε πόσο μάταιο εἶναι νὰ συνοδεύουν οἱ δογματικὲς διαφωνίες

Φρέϊ), σκηνὲς τοῦ κατεστημένου (ὁ χορὸς) εἶναι κομμάτια βγαλμένα ἀπὸ μεγάλο συγγραφέα. Ὁ λόγος λιτός, χωρὶς πολιτικὴ φιλολογία καὶ ἄμεσος ἀποδόθηκε σωστὰ ἀπὸ τὴ μετάφραση καὶ ζωντάνευε ἀδρὰ κάθε σύντομη σκηνή. Ἡ σκη-

Σκηνὴ ἀπὸ τὴν παράσταση «Ἡ Χιλὴ θὰ νικήσῃ».

τοὺς ἐπαναστάτες, ἀκόμα καὶ μπροστὰ στὸ θάνατο. Οἱ σκηνὲς δένονται μὲ στίχους τοῦ Νερούντα ἀπὸ τὸ «Καντο Χενεράλ», ποὺ τοὺς ἀπαγγέλλει ἓνας κρατούμενος στὶς τελευταῖες στιγμὲς τῆς ζωῆς του. Καθημερινὲς σκηνὲς (ἢ παραδουλεύτρα), κοινωνικὲς σκηνὲς (ἐπιστάτης τοῦ ὀρυχείου), πολιτικὲς σκηνὲς (διάλογος Πινοςέτ -

νοθεσία στάθηκε γενικὰ σὲ πολὺ σωστὴ γραμμὴ. Διαφορετικοὺς ρόλους παίζουν ὅλοι οἱ ἡθοποιοί, ἄλλοτε χωρὶς μάσκες κι' ἄλλοτε μὲ μάσκες. Οἱ σκηνὲς τῶν δικτατόρων καὶ τῶν ξένων δόθηκαν μὲ μιὰ φιλοπαίγμονα καὶ «διασκεδαστικὴ» εἰρωνεία. Ἡ θαυμάσια αὐτὴ γελοιογράφηση εἶναι μεγάλο σκηνοθετικὸ εὖρημα γιὰ νὰ ἀποδοθῇ ὁ ἀμο-

ραλισμὸς τῆς βίας. Οἱ συσκέψεις τῶν ἐπαναστατῶν δόθηκαν μὲ κοφτὸ λόγο καὶ χωρὶς ρητορεία. Ἴσως οἱ σκηνὲς ὅπου ἀναπτύσσονται οἱ διαφωνίες, θὰ ἦταν καλύτερα ν' ἀποδίδονταν μὲ περισσότερη διαλεκτικὴ καὶ λιγότερο παθος (ἄλλο ἢ ζωὴ, ἄλλο τὸ θέατρο). Ἴσως, ἐπίσης, νάταν προτιμότερο οἱ στίχοι τοῦ Νερούντα, ν' ἀπαγγέλλωνται παρὰ νὰ παίζωνται. Ὁ θίασος κατέβαλλε φιλότιμη προσπάθεια — παρὰ τὴ σχετικὴ ἀνεπάρκεια — ν' ἀποδώσῃ τὸ μέγιστο καὶ τὸ κατώρθωσε. Ἡ τραγωδία καὶ ἡ ἐλπίδα τῆς Χιλῆς, περνοῦν χτυπητὰ καὶ ὀλοζώντανα, μπροστὰ σ' ἓνα σκληρὸ σκηνικὸ βίαις καὶ συνοδεύονται ἀπὸ μιὰ σωστὰ ἐπιλεγμένη μουσικὴ. Πρέπει νὰ σημειώσωμε πὼς ἡ γυναικεῖα διανομὴ ὑπῆρξε πολὺ πετυχημένη (Νίκη Τριανταφυλλίδη, Χάρη Ἀνταχοπούλου, Βίλμα Τσακίρη). Καὶ οἱ τρεῖς τοὺς μὲ θεατρικὴ δεξιότητα περνοῦσαν ἀπὸ τὸν ἓναν ρόλο στὸν ἄλλο. Τὸ ἴδιο καὶ ὁ Ν. Γκλάβας. Ὁ κ. Μεσάρης, εἶχε τὸ ρόλο τοῦ κρατούμενου ποὺ δένει τὶς σκηνὲς. Σημειώσαμε πὼς ἡ ἀπαγγελία τῶν στίχων θὰ ἦταν προτιμότερη. Οἱ ρόλοι τοῦ Ν. Γκίκα ἦταν οἱ δυσκολώτεροι. Ὁ Τ. Λέρτας ἐντυπωσιάσε στὴ σκηνὴ τοῦ ὀρυχείου καθὼς καὶ ὁ Λ. Τζουλάκης στὸ σύντομο ρόλο τοῦ Μεντόσα.

Ὁ Ἕλληνας θεατὴς ἔχοντας μπροστὰ του ἓνα ἐξαιρετικὸ ἔργο, μιὰ παράσταση πραγματικὰ συνόλου καὶ τὶς ὀδυνηρὲς ἐμπειρίες τῆς ἴδιας του τῆς χώρας, παρακολουθεῖ τὴν παράσταση πολλὰς φορὲς μὲ κομμένη ἀνάσα.

ΣΤΑΘΗΣ ΙΩ. ΔΡΟΜΑΖΟΣ